

PŘEDMLUVA

Při vyklízení Historické budovy Národního muzea před rekonstrukcí se na jaře 2012 stěhovala část depozitáře Knihovny Národního muzea a s ní i „Jirušovy bedny“, určené k otevření 16. listopadu 2101, jak je vyryto na kovových štítkách. Po letech se tím připomněla jejich existence a rozvířila veřejná diskuse o tom, co asi obsahují, jestli je nutné stanovený termín dodržet, popř. zda by nebylo možné ho alespoň obejít nahlédnutím do obsahu pomocí moderní techniky.

Narychlo jsem v muzejních spisech dohledala text Jirušovy závěti, ve které ustanovil Společnost Národního muzea svým hlavním dědicem, a postupně i další písemné doklady a uvědomila si, jak málo víme. Kdo byl vlastně MUDr. Bohuslav šlechtic Jiruš? Z jaké rodiny pocházel, jak žil a jaký byl jeho vztah ke stejně tajemnému „bratraci“, lékaři Jindřichovi? Čím vším se zasloužil o Národní muzeum? Jak naplnilo Národní muzeum ustanovení, aby finanční prostředky byly použity na nákup cizokrajných exponátů do přírodovědeckých sbírek? Žijí ještě nějakí jeho příbuzní, kteří by mohli dohlížet na správné plnění závěti? Více otázek než odpovědí.

Od 10. května do 4. října 2012 byly obě bedny vystaveny v Travertinovém sále Nové budovy Národního muzea spolu s výběrem předmětů z přírodovědných i historických sbí-

rek, ke kterým měl Jiruš nějaký vztah. V souvislosti s přípravou této malé výstavy a v návaznosti na výsledky pokračujícího archivního průzkumu jsem požádala o spolupráci kolegy a kolegyně z dalších oddělení Národního muzea i odborníky mimomuzejní, aby mi pomohli alespoň některé z těchto otázek zodpovědět. Výsledkem našeho společného snažení je tento sborník, věnovaný odkazu Bohuslava Jiruše. Jak se nám to povedlo, už musí posoudit trpělivý čtenář.

Ještě zmíním, že Jirušovi příbuzní se našli. Potomci jeho sestry Marie, provdané Prokešové, jsou široce rozvětveni v rodinách Janotů, Kotrlíků a Motejlů a navazujících liniích. Za všechny budu (abecedně) jmenovat Ing. Ivanu Horákovou, CSc.; doc. MUDr. Jana Kotrlíka, CSc.; JUDr. Petra Kotrlíka; Mgr. Kateřinu Kulíškovou a Ing. Zuzanu Zálohovou, kteří mne svou radou a vzpomínkami nasměrovali k dalšímu bádání a přispěli zapůjčením rodinných dokladů a fotografií, z nichž některé (z fotoalba Ing. Zuzany Zálohové) tu jsou otištěny. Ze vzdálenější přízně to byla prof. Alena Štěpánková-Veselá, které vděčím za zapůjčení opisů deníků, jež jsou důležitým pramenem k poznání prostředí, ve kterém mladý Jiruš vyrůstal. Všem za spolupráci na sborníku děkuji.

Milena Běličová

Obr. 1–2 – Jedna ze dvou Jirušových „tajemných“ beden s detailem štítku